

СЕКТОР ОСИГУРАЊА У СРБИЈИ

Извештај за прво тромесечје 2011

Тржиште осигурања	2
Учесници на тржишту	2
Структура портфеља осигурања	3
Билансна сума и билансна структура.....	4
Показатељи пословања.....	7
Солвентност	7
Квалитет имовине.....	7
Покривеност техничких резерви	7
Ликвидност	8
Аутоодговорност	9
Закључак	9

Тржиште осигурања

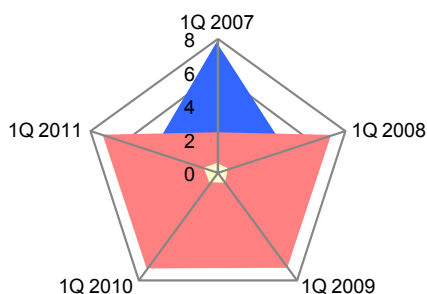
Учесници на тржишту

Друштва за осигурање

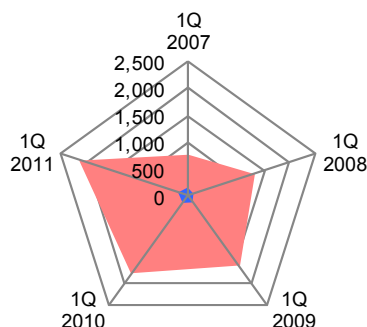
У првом тромесечју 2011. године послује 26 друштава за осигурање, те је, посматрано према истом периоду претходне године, број друштава за осигурање остао непромењен. Пословима осигурања се искључиво баве 22 друштва, а четири друштва само пословима реосигурања. Од свих друштава која се баве пословима осигурања, њих седам се бави само животним осигурањем, девет искључиво неживотним осигурањем, а шест и животним и неживотним осигурањем.

Посматрано према власничкој структури капитала, у првом тромесечју 2011. године од 26 друштава за осигурање њих 19 је у већинском страном власништву, а седам у домаћем.

Премија неживотних осигурања,
у млрд. дин.

Премија животних осигурања,
у мил. дин.

■ Државно и друштвено власништво

■ Страно власништво

■ Домаће приватно власништво

Уласком на тржиште иностраних компанија и добијањем *green field* лиценци (11 од 2005. године), друштва за осигурање у страном власништву у првом тромесечју 2011. године бележе, као и раније, преовлађујуће учешће у премији животних осигурања са 92,1%, премији неживотних осигурања са 59,6%, укупној имовини са 65,9%, као и у броју запослених са 65%.

Остали учесници на тржишту

Поред друштава за осигурање, на тржишту послују и 16 банака, 77 правних лица, 116 предузетника, док је сертификат за заступање, тј. посредовање добило 11.494 физичка лица¹.

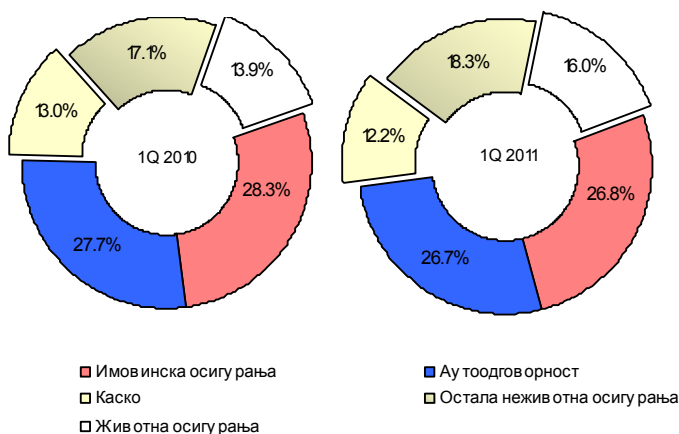
Структура портфеља осигурања

Укупна премија у првом тромесечју 2011. је износила 14,3 млрд динара (138 млн евра или 196 млн USD)² и представља пораст од скромних 2% у односу на исти период претходне године. Таква кретања била су под утицајем смањене потрошње становништва, а самим тим и пада потражње за производима осигурања, пре свега необавезних неживотних осигурања.

У структури премије, учешће неживотних осигурања је износило 84%, док је учешће животних осигурања било 16%. Пораст учешћа животних осигурања са 13,9% у истом периоду претходне године последица је пораста тих осигурања од 17,4% и пада премије неживотних осигурања од 0,5% у првом тромесечју 2011. године.

Структура премије у првом тромесечју 2011. је слична структури у истом периоду прошле године, с тим што је забележено највеће учешће осигурања имовине од пожара и других опасности, затим осталих осигурања имовине са 26,8%, следе осигурање од одговорности због употребе моторних возила са 26,7% и осигурање моторних возила – каско са 12,2%.

Укупна премија према врстама осигурања
у првом кварталу 2010. год. и првом кварталу 2011. год.

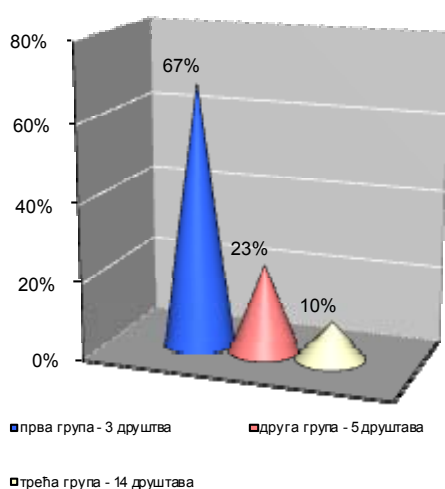
¹ Стање на дан 16. маја 2011.

² Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 31. марта 2011.

Након краткотрајног опоравка премије неживотних осигурања у 2010. години, у првом тромесечју 2011. поново се може уочити пад премије необавезних осигурања, пре свега имовинских осигурања (3,6%), осигурања моторних возила – каско (4,5%), а први пут пад премије бележи и обавезно осигурање од аутоодговорности (1,8%).

Груписање друштава за осигурање према учешћу у укупној премији извршено је у три групе – прву чине три друштва с преко 15% учешћа у

Учешће у укупној премији по реег групама, први квартал 2011.

укупној премији, другу пет друштава са учешћем мањим од 15% и трећу 14 друштава с мање од 3%. Ови подаци указују на смањење концентрације портфеља у односу на исти период претходне године, када је прва група од три друштва покривала 70% тржишта, друга, са такође три друштва, 14,5% и трећа, коју је чинило 16 друштава, 15,5%.

Концентрација на тржишту мерена Herfindahl Hirschman-овим индексом, који представља суму квадрата учешћа, у овом

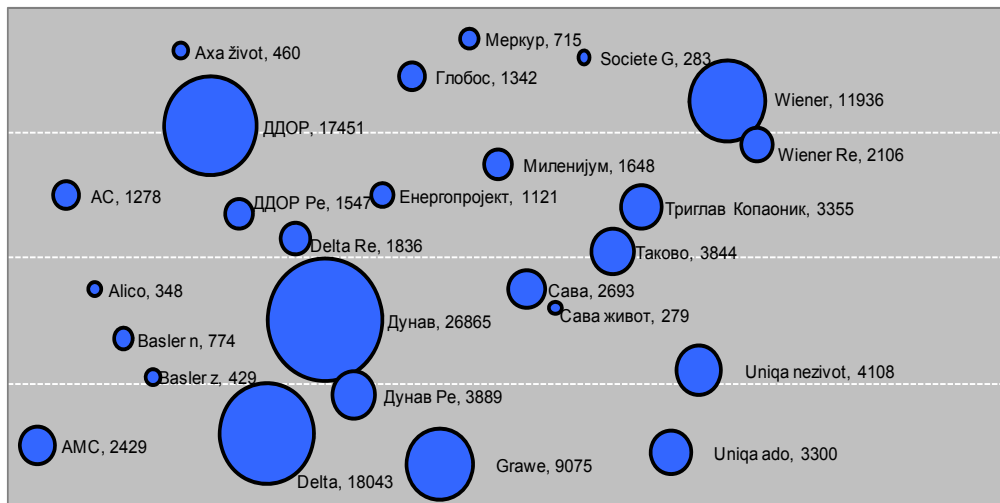
случају билансних сума свих друштава за осигурање, умерена је с тенденцијом даљег смањивања – са 1.216 у првом тромесечју 2010. на 1.143 у првом тромесечју 2011. године.

Билансна сума и билансна структура

Билансна сума

Билансна сума друштава за осигурање повећана је у првом тромесечју ове године на 121,2 млрд динара, за 14% у односу на исти период прошле године.

Билансне суме друштава за осигурање на дан 31.03.2011.
у мил. дин.

Структура активе

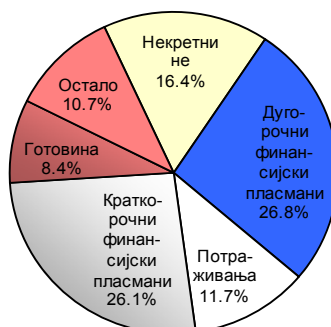
У структури активе друштава за осигурање на дан 31. марта 2011, претежно учешће са 55,6% исказује обртна имовина (од чега се 26,1% односи на краткорочне финансијске пласмане, а 11,7% на потраживања по премијама), док се 44,4% односи на сталну имовину (од чега 26,8% на дугорочне финансијске пласмане и 16,4% на некретнине и опрему).

У поређењу с првим тромесечјем 2010, када је учешће обртне имовине износило 58,5% (28,9% краткорочни финансијски пласмани и 10,3% потраживања по премијама), а учешће сталне имовине 41,5% (некретнине 22,1% и дугорочни финансијски пласмани 18,3%), може се закључити да се структура активе донекле променила. Поред убрзанијег раста дугорочних пласмана у односу на некретнине, с једне стране, дошло је до тенденције благог раста учешћа потраживања у оквиру обртне имовине (са 10,3% на 11,7%), с друге, иако знатно учешће и даље припада краткорочним финансијским пласманима, које су први пут по учешћу превазишли дугорочни финансијски пласмани с растом од 38%.

Структура активе на дан 31.03.2010.

Структура активе на дан 31.03.2011.

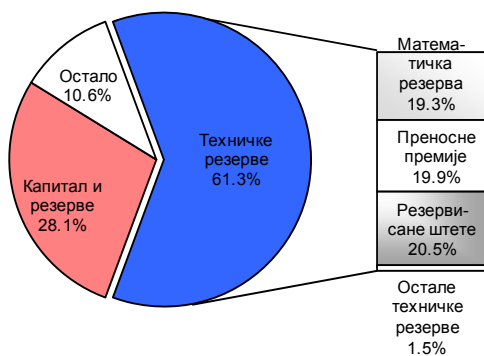

Структура пасиве

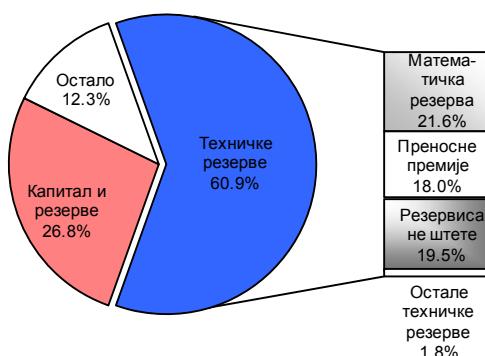
У структури пасиве на дан 31. марта 2011. техничке резерве учествују са чак 60,9%, а капитал и резерве са 26,8%.

У поређењу са структуром пасиве у истом периоду претходне године, техничке резерве задржавају претежно високо учешће у пасиви. Раст техничких резерви у посматраном периоду износи 14,2% (са 64,4 млрд динара на 73,6 млрд динара), при чему је највећи пораст у структури ових резерви имала математичка резерва са стопом од 28,7%.

Структура пасиве на дан 31.12.2010.

Структура пасиве на дан 31.03.2011.

Показатељи пословања

Солвентност

Солвентност друштва за осигурање зависи од довољности одговарајуће ликвидне структуре и реалне вредности покрића техничких резерви за преузете обавезе, као и од довољности гарантне резерве као вида заштите осигураника у случају непредвиђених губитака у пословању, тј. као амортизера за губитке који нису могли бити покривени техничким резервама.

Маргина солвентности на дан 31. марта 2011. је износила 13,9 млрд динара, а гарантна резерва 27,2 млрд динара. На нивоу свих друштава у Србији која се претежно баве *неживотним осигурањима*, однос гарантне резерве и маргине солвентности је износио 206,66%, док је код друштава која се претежно баве *животним осигурањима* износио 180,89%.

Квалитет имовине

Учешће нематеријалних улагања, некретнина, пласмана у хартије од вредности којима се не тргује на тржишту и потраживања (као облика активе коју може карактерисати отежана наплативост) у укупној активи друштва која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* у 2010. години и првом тромесечју 2011. респективно износи 37,03% и 38,93% и указује да, и поред повећања учешћа облика активе коју може карактерисати отежана наплативост, способности друштва да измире своје обавезе није битније промењена.

Код друштава која се претежно баве пословима *животних осигурања* наведено учешће је на задовољавајућем нивоу, уз забележено смањење са 8,87% у 2010. на 8,61% у првом тромесечју 2011. На промену вредности тог показатеља у овим друштвима утицао је номинални пад наведених облика активе.

Покривеност техничких резерви

Поред адекватног формирања нивоа техничких резерви, друштво је дужно да улаже средстава зависно од врста осигурања које обавља, водећи рачуна о рочности обавеза, профитабилности и дисперзији улагања с циљем обезбеђења заштите интереса осигураника и трећих оштећених лица, односно благовремене исплате штета.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања*, у првом тромесечју 2011. године уочава се наставак тренда боље покривености техничких резерви, забележен још у трећем тромесечју 2010. Наиме, према подацима која су доставила друштва, покривеност техничких резерви прописаним облицима активе у првом тромесечју 2011. износи 100,43%, док је у 2010. износила 100,29%.

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* покривеност техничких резерви прописаним облицима активе, као и покривеност техничких резерви прописаним облицима активе уз уважавање диверсификације пласмана, задовољени су и у истом су износу од 101,88%.

Посматрано укупно за сва друштва у Србији која се баве пословима осигурања, техничке резерве *неживотних осигурања* највећим делом су биле покривене државним хартијама од вредности и депоновањем код банака са по 25%, готовином са 14%, као и потраживањима за недоспеле премије осигурања са 13%. У структури покрића техничких резерви *животних осигурања* најзаступљеније је улагање у хартије од вредности са 82%, а затим следи депоновање код банака са 13%.

Ликвидност

Да би друштво било у стању да одговори обавезама, оно мора водити рачуна како о усклађености средстава и обавеза по рочности, тако и о одрживости и квалитету својих средстава. С обзиром на то да су висина и тренутак настанка појединачних штета неизвесни, друштво мора пажљиво да планира структуру својих средстава, првенствено за измирење обавеза по основу штета, а онда и осталих обавеза.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* показатељ усклађености краткорочних средстава (обртна имовина умањена за залихе) и краткорочних обавеза износи 103,76% у првом тромесечју 2011, а 110,28% у 2010. години, што указује на задовољавајући ниво ликвидности.

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* показатељ усклађености краткорочних средстава (обртна имовина умањена за залихе) и краткорочних обавеза износи 191,81% у првом тромесечју 2011, а 316,83% у 2010. години.

Кретање тог показатеља указује на довољност ликвидних средстава за измирење краткорочних обавеза. Висок износ обртних средстава умањен за залихе условљен је пре свега пласманима друштва која се баве пословима животних осигурања у хартије од вредности које су издале држава и централна банка.

Аутоодговорност

Обавезним осигурањем власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима у првом тромесечју 2011. године се бавило 11 друштава.

Први пут је дошло до пада укупне премије аутоодговорности у овом тромесечју у односу на прво тромесечје 2010. године у износу од 1,8%.

Концентрација портфеља у овом сегменту је благо повећана обзиром да у првом тромесечју 2011. год. три друштва покривају 59,5% тржишта, док су у истом периоду претходне године покривала 58% тржишта.

Закључак

Из упоредних података првог тромесечја 2011. год. и истог периода 2010. год. може се закључити да је успорен позитиван тренд стања и развоја на тржишту осигурања:

- Билансна сума сектора осигурања износи 121,2 млрд. динара што представља пораст од 14%;
- Остварено је повећање капитала од 9,5% и износи 32,4 млрд. динара;
- Остварено је повећање техничких резерви од 14,2%, уз потпуну покривеност техничких резерви и животних и неживотних осигурања;
- Укупна премија од 14,3 млрд. дин. је за 2% већа од премије у првом тромесечју претходне године;
- Учешће неживотних осигурања од 84% у укупној премији је и даље доминантно. Премија неживотних осигурања бележи пад, укључујући и обавезно осигурање од одговорности због употребе моторних возила и необавезна осигурања као што су имовинска и осигурање моторних возила - каско;
- Животна осигурања повећавају своје учешће у укупној премији са 13,9% на 16%;
- Концентрација на тржишту мерена Herfindahl Hirschman-овим индексом је умерена;
- Број друштава за осигурање од 26 остао је непромењен, уз повећање броја запослених на 11.154 по стопи од 1,9%.

Кључне области којима би друштва требало да се баве посебно у садашњем тренутку су: корпоративно управљање, које између осталог подразумева адекватно успостављен систем интерне контроле, унапређење управљања ризицима, унапређење техника вредновања улагања, јачање транспарентности, јачање добре праксе пословања и фер односа према клијентима, активности на едукацији потенцијалних осигураника, чиме ће допринети јачању поверења осигураника и стварању услова за развој овог сегмента финансијског система.